

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 6.

V Ljubljani, v soboto 10. februvarja 1900.

Letnik V.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravištvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravištvo sta v Ljubljani, Gradišče štev. 15. Uradne ure od 9—12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Ljubljanski ulični napisi.

I.

Kakó izvrstne „voditelje“ ima slovenski narod, nam nobena stvar ne kaže jasneje, kakor zgodovina ljubljanskih uličnih napisov. Ta zgodovina nam kaže, kam so zavozili naši „narodnjaki“.

Dne 24. junija 1892 je sklenil ljubljanski občinski svet, spremeniti nekatera imena ulic in trgov ter dotične napise napraviti izključno v slovenskem jeziku. C. kr. deželna vlada je razveljavila dne 24. julija 1892 št. 2033 ta sklep na temelju § 84. občinskega reda. V seji občinskega sveta dne 5. avgusta 1892 se je sklenila pritožba na c. kr. ministerstvo za notranje stvari. Ministerstvo je z odlokom z dne 3. novembra 1892 št. 19537 zavrnilo pritožbo občine ljubljanske. Občinski svet je nato sklenil v seji dne 15. novembra 1892, pritožiti se na c. kr. upravno sodišče. Upravno sodišče je dne 13. decembra 1893 razveljavilo odlok ministerstva in seveda tudi ukaz deželne vlade, češ da se z napravo samoslovenskih uličnih napisov pri novoimenovanih ulicah in trgih ni kršil noben obstoječi zakon. Ljubljanski občinski svet je potem v seji dne 5. junija 1894. sklenil, da ze napravijo vsi ulični napisi brez izjeme v slovenskem jeziku. Proti temu sklepu je vložilo 15 Nemcev ugovor na kranjski deželni odbor. Ta je ustregel Nemcem in z ozirom na § 84. občinskega reda, ki določuje, da razsoja v prizivih zoper sklepe občinskega sveta v stvareh samosvojega področja deželni odbor, brez razločka, ali se gre pri tem za dozdevne nezakonitosti ali za samosvoje področje občine, z odlokom dne 15. avgusta 1894 št. 7419 razveljavil sklep občinskega sveta.

Dr. Tavčar takrat še ni bil deželni odbornik in tudi zvezan še ni bil z baronom Schwegelnom. V občinskem svetu je tačas še z veliko gorečnostjo branil predlog za samoslovenske ulične napise v Ljubljani.

V seji dne 23. decembra 1896 je pa občinski svetnik dr. Vinko Gregorič v mestnem zastopu zopet predlagal samoslovenske ulične napise, češ da bode tak predlog v deželnem odboru gotovo podpiral nekdanji referent o predlogu za samoslovenske napise v mestnem zboru, namreč dr. Tavčar. Vstal je precej dr. Ivan Tavčar in branil — dvojezične napise. Gregoričev predlog je padel. Mestni odborniki so klicali „dobro!“ — dr. Tavčarju.

In kaj je tako prepričevalnega povedal dr. Tavčar, da je zaslužil dobro-klice? Predlog o samoslovenskih napisih, je rekel, pomeni „vodo kaliti in narodni stranki metati polena pod noge“. Nemška stranka je priskočila mestu na pomoč ob potresu, tu imamo „Kranjsko hranilnico“, ki je v nemških rokah in na čije pomoč bode treba apelovati. Če bi se porušilo složno delovanje, bil bi to hud udarec za naše meščanstvo. Narodna stranka ne more jemati nase odgovornosti, da ona ruši ta položaj, s katerim so se spoprijaznili meščani nemške narodnosti. To so bili argumenti dr. Tavčarja za dvojezične napise, katere mu je porodila gorka fantazija v Schwegelnovem naročju. Fantazija pravimo, kajti danes vedo Ljubljančani dobro, koliko jim je

pomagala „Kranjska hranilnica“ po potresu — ne fantazija, nemčurija pravimo, kajti danes ni „klerikalni nagajivec“ dr. Gregorič predlagatelj za samoslovenske ulične napise, kakor ga je tačas krstil „Slov. Narod“, ampak danes ista polena meče pod noge „narodni“ stranki velika večina občinskega sveta z županom Hribarjem vred in dr. Tavčar je — contra.

Pripomnimo naj še, da sta tačas proti dr. Tavčarju jako odločno pisala lista „Soča“ in „Edinost“ in da je v „Slovenskem Narodu“ dr. Tavčar pogumno odgovoril, da „narodne“ stranke prav nič ne moti grmenje in bliskanje ob Jadranskem morju. Dunajska akademiška mladina je pa pisala „Slovenskemu Listu“, ki je branil samoslovenske napise: „Do srca nam je segla izjava Vašega cenjenega lista, ker je tudi nam izšla iz srca. Bog vas živi! Ne strašite se boja! Dozdaj samo „v Trstu grmi“, če Bog dá, „grmelo“ bo skoraj tudi v Ljubljani. Na zdar!“

II.

„Edinost“ je ostala zvesta načelom, katera je glede ljubljanskih uličnih napisov zastopala z boljšim delom slovenskega časopisja pred štirimi leti. Zadnjič smo že povedali, kaj je pisala pred znamenito sejo ljubljanskega občinskega sveta. Prejela je kot plačilo za članek od „Sl. Naroda“ kopo najostudnejih psov. Ta ponedeljek je pa „Edinost“ dala z izvrstnim člankom na rečeto govor jurista in narodnjaka dr. Tavčarja v zadnji občinski seji. S podpisom „Tržačan“ piše člankar „Edinosti“:

„Qui s' excuse, s' accuse. G. dr. Tavčar je čutil potrebo, da brani sebe in deželni odbor kranjski v stvari samoslovenskih uličnih napisov v Ljubljani, a način, kakor je storil to in zlasti ton, v katerem „Slovenski Narod“ radi te afere napada list „Edinost“, dokazujeta jasno, kakó jurist Tavčar sam prav dobro čuti, da se postopanje deželnega odbora kranjskega nikakor ne dá opravičiti, niti s pravnega niti z narodnega stališča.

To spoznanje je g. dr. Tavčarja in njegovega papirnatega hlapca takó razkačilo, da mahata v svoji obnemogli jezi kakor besna po „Edinosti“, potrjuje vnovič staro resnico: „čim manj argumentov, tem več psov.“

Vi, gosp. urednik, ste prav storili, da niste na one besne napade reagirali na isti način; in tega tudi storiti niste mogli, kajti, kakor se neotesan gorjanec nikakor ne more otresti svoje naravne robotosti, tudi če mu oblečete frak in tudi če se kreta vedno v društvu finih ljudi, in bodisi tudi samih nemških baronov, takó tudi omikanemu človeku ni dano, da bi z neotesancem tekmoval v psovanju.

Dovalite pa meni, da si nekoliko ogledam razloge, ki jih je navedel deželni odbornik dr. Tavčar v obrambo modrega postopanja najviše avtonomne oblasti na Kranjskem. Dr. Tavčar pravi sicer, da so ti razlogi lahko umljivi za vsakega, kdor noče navlaš slep biti, no občinski svetovalci ljubljanski, ki menda tudi niso še popolnoma oslepljeni, da si se dr. Tavčar mnogo trudi v tem oziru, niso mogli umeti globoke pravniške modrosti obrambenega govora njegovega. In jaz se temu nikakor ne čudim.

Ako je namreč res, kakor trdi dr. Tavčar, da je imel deželni odbor interes na tem, da prej ko prej vdobi razsodbo tiste instancije, ki

ima konečno v vsej tej stvari zadnjo besedo, potem bi bil deželni odbor to najhitreje in najlepše dosegel s tem, da je takoj sam razsodil v stvari, kajti on je zadnja avtonomna instancija in eventualna pritožba proti njegovi razsodbi bi bila šla naravnost ali na upravno sodišče (v slučaju, da pritožba trdi protizakonitost) ali na državno sodišče (v slučaju, da trdi kršenje enakopravnosti).

Deželni odbor pa je stvar očitvidno še zavlekel s tem, da se je vtekel še k ministerstvu, t. j. tretji instanciji, katere sploh ni treba bilo.

Najbolj čudno pa je, da se deželni odbor v taki stvari brani lastne kompetencije, ko mu isto celó deželna vlada ponuja in skoraj vsiljuje. Tu bi mu zaklicali, naj se pride sem v Trst in Istro učiti, kakó si avtonomne oblasti prisvajajo „sans gêne“ kompetencijo celó tam, kjer jim ista ne pristoja. V našem slučaju trdi pa dr. Tavčar sam, da je stvar dvomljiva. Ali je tore deželni odbor odklonil kompetencijo le iz radovednosti, kako sodijo druge oblasti o tej stvari? Takó naiven pa menda deželni odbor vender ni in je veliko verjetneje, da, kakor si ni hotel baron Hein opeči svojih prstov, takó se tudi dr. Tavčar & C. niso hoteli zameriti svojim nemškim zaveznikom. To je sicer z ozirom na zveze dr. Tavčarja jako umevno, opravičiti pa se ne dajo niti s pravnega niti z narodnega stališča in je dr. Tavčar s svojim razlaganjem le dokazal, da je on ne samo slab narodnjak, temveč tudi slab jurist.

Tako je in nič drugače!

Le s tega stališča je umeti, zakaj je deželni odbor odpahnil od sebe to lepo priložnost in zakaj ni potrnil sklepa mestnega sveta ljubljanskega. Kaj bi bil deželni odbor sicer riskiral? Ako bi se bili Nemci pritožili na državno sodišče, ni dvoma, da bi isto razsodilo ravno takó, kakor je sodilo leta 1898. v ulični aferi praški; ako bi se pa obrnili na upravno sodišče, bi bilo vprašanje prišlo že takrat v tisti stadij, v katerega je dospelo še le danes po neugodni odločbi ministerstva, le s tem razločkom, da bi se bili morali tistikrat pritožiti Nemci, mej tem ko mora to sedaj storiti občina ljubljanska. Dr. Tavčar kakor advokat pa bi moral znati, da je v pravnih stvareh vedno bolje biti napadan, nego napadati, vedno laglje se braniti, nego tožiti.

Ali še neki drugi nevarnosti je deželni odbor kranjski s svojim modrim sklepom izpostavil samoslovenske ulične napise v Ljubljani in na to menda jurist dr. Tavčar niti mislil ni, nevarnosti namreč, da upravno sodišče „ustreže“ deželnemu odboru kranjskemu ter da izreče, da je pri vprašanju uličnih napisov kompetentna državna in ne avtonomna oblast ter da dosledno razsodi, kakor je upravno sodišče razsodilo že večkrat: da v prenešenem delokrogu nima občina aktivne legitimacije, z drugimi besedami: pravice za pritožbo proti odločbi više oblasti, kateri je podrejena. Kaj pa potem? No, potem ostanejo dvojezični napisi v Ljubljani v večni spomin popustljivosti in neodločnosti „slovenskega“ deželnega odbora kranjskega.

Zgodi se pa tudi lahko, da upravno sodišče kasira (uniči) vse dosedanje postopanje ter razsodi, da je kompetenten deželni odbor kranjski.

V tem slučaju bo moral storiti deželni odbor kranjski vendar to, česar se sedaj ni upal, to je: odločiti se za samoslovenske ulične napise ali pa za dvojezične.

Tako sta jo zagazila deželni odbor kranjski in njegov „jurist“ dr. Tavčar!

Izgovor, da deželni odbor oziroma na „res judicata“ („razsojeno stvar“) ni mogel drugače postopati, je torej uprav smešen ter vreden „junaškega“ čina istega odbora, ne gledé na to, da, ko gre za pravice naroda, ni smeti se ozirati na „formalnosti“ ter istim žrtvovati bistvo stvari. Sklicevanje na „res judicata“ je opravičeno tem manj, ko gre za odločbo o novem slučaju in ko vidimo vendar vsaki dan, da najviše sodne in upravne oblasti menjavajo svoje pravne nazore ter izdajajo danes odločbe, ki so naravnost nasprotné onim, katere so izdale še včeraj.

Dr. Tavčarjev zagovor odnosno izgovor v mestnem svetu ljubljanskem nas torej ni najmanj prepričal o modrosti sklepa deželnega odbora ter nima naše grajanje tega sklepa nič opraviti z liberalizmom in s klerikalizmom. „Slovenski Narod“ pa je le dokazal nedvomno malam fidem, ko je s strašilom klerikalizma hotel tudi to vprašanje zasukati sebi v prilog.“

In kaj je odgovoril dr. Tavčar v „Slov. Narodu“? — „Edinost“ je svojo nedolžnost in sramožljivost že davno izgubila. Zapoditi bi jo morali v staro mesto, kjer bi bila umestna! Ali bo glavni delničar „Narodne tiskarne Ivan Hribar vesel, ko bo prihodnjič svoje prijatelje, ko pride v Trst, našel v starem mestu! Tako daleč smo!

Izvirni dopisi.

Iz Tržiča, 5. svečana. Ste jih li čuli naše junaške, neodvisne gospode? Opirali so se že v „Narodu“, pa so le še bolj črni! — Nekateri naši kratkovidni Tržičani bodo kmalu pozabili na zaušnico, ki jo nam je zadala ta ominozna uradniška brezbriznost; a tako brez sledu ne bo ostalo to žalostno dejstvo za one, ki čutijo dobro, kako težko coklo je vrgla narodna mlačnost najodličnejših volilcev v toli usodnem trenutku pod občinski naš voz! Da, takega vedenja v tako resni zadevi si razsoden človek kar ne more razlagati, pač pa je prisiljen, da odslovi prav vse zaupanje v nje, ki v posebnih prilikah prodajajo svojo slovensko zavest, prisegajo na narodni prapor, pri slavnostnih besedah napijajo teptani materi Slavi, v odločilnem slučaju jim pa upade pogum ter zbeže kot dolgouha divjačina! Da, žalostna nam majka! „Kdaj pač se nam bodo vremena zjasnila, zvezde lepše, kot doslej sijale“, če bodo lastni sinovi tako teptali rodno mater v prah?! Zares, v takih okoliščinah ni čudo, da človeku klone pogum ter se mu tolažilni izraz „prihodnost slavjanska“ dozdeva le prazna fraza.

Tako mi sili pero v roko, da Vam moram k zadnjemu poročilu o naših volitvah pristaviti še par opazk v pustno zabavo. — Čuli ste uže, kako se je agitovale v nasprotnem nam taboru, in kako razposajeni so bili pred par tedni oni ljudje, katerim je toli pri srcu blagor našega trga. Omenil sem Vam le mimogrede Zvirčevega Matevža, Tonijevega Andreja in — „šlosarja“. A ta zadnji junak si je stekel v poslednjem času toliko zaslug za našo občino, toliko se potil za naš „blagor“, da mu kaže, posvetiti posebej vsaj par vrstic. Polno ime tega našega občana je bilo vpisano v volilno listo tako-le: „Vinzenz Theuerschuh, Schlosser“.

Naši osrečevalci so znali to osebo ceniti, zato so napeli vse sile — a mnogo jih ni bilo treba — da so pretrgali vez, ki ga je vezala z našo Vincencijevo družbo. Na prigovarjanje in rotenje nadležnežev se je moral spreti z lastnim patronom — svetnikom, da se je mogel posvetiti popolnoma prefriganim našim „prijateljem“. Bog ve, kaj vse so mu obetali, da je bil tako goreč, neumoren pri agitaciji. Kakor brez glave je revež tekal od hiše do hiše ter odvrčal na vse kriplje naše ljudi od volitve. Toliko časa se je mož pehal, da je naposled sam zamudil priliko, oddati svoj glas ter ž njim izraziti popolno

vdanost in neomajno zaupanje Gassnerju in njegovim pristašem.

Iz Istre, dne 2. februarja. Te dni dobili smo slučajno v roke ono številko „Učiteljskega Tovariša“, v kateri neki dopisnik — učitelj napada svečenstvo s surovim načinom, kakeršen ni običajen med olikanimi ljudmi. Ne bi odgovarjali radi dopisa samega, ampak odgovarjamo le radi nam prijaznih časopisov, ki so to stvar omenili. Dopis sam kaže, kako nizko pade človek, kateremu ni do resnice, temveč so mu glavno orožje židovske fraze: klerikalizem, nazadnjaštvo itd.; kako smeši dopisnik samega sebe, če si izbere za svojo nalogo — grditi brata. In to je dosegel v popolni meri dotični dopisnik v „U. T.“! Toži namreč o preganjanju učiteljev v dobi pred sedanjim šolskim zakonom. Sirota še ne ve, da v tistem času v Istri, kjer stanujejo Hrvatje, rednih šol sploh ni bilo. Le v večjih mestih bile so laške šole — in še tukaj so bili svetovni učitelji — bele vrane. Kjer je bila šola, podučeval je kapelan ali župnik, kolikor so mu dopuščale dolžnosti njegovega stanu. Še le od leta 1880. naprej počelo se je ustanavljati redne šole — in to povsod vsled inicijative svečnikov. To seveda mladi dopisnik ne ve — in noče vedeti, ker mu manjka resnicoljubnosti in volje, da bi proučil najnovejšo kulturno zgodovino svoje rodne zemlje.

Temeljnost svojega znanja pokazuje tudi v izrazu „krščansko-liberalni“. Dopisnik kot učitelj se morda pripravlja tudi za skušnjo iz krščanskega nauka, a mu ni znano, da s svojim „krščanskim liberalizmom“ prodaja samo moderno framaonstvo. Katekizem v roke, dopisniče! In še toži, da svečenici ne poučujejo krščanskega nauka! Mogel bi biti kak posamezni slučaj tudi resničen, a treba pomisliti, da je vsled pomanjkanja duhovnih pastirjev v Istri svečenik pogosto zadržan priti v šolo, kar pa navadno nadomesti drugi dan v sporazumljenju dotičnih učiteljev. Priznati moramo, da se večina učiteljev v Istri drži načela: cerkev in šola naj delujeta složno za izobrazbo naroda! Za to pot se je dopisnik in ž njim „U. T.“ pošteno vrezal, kar mu je morda kompetentno društvo učiteljev isterskih dalo že na znanje. Istra ni zemlja, da bi se moglo v njej kultivirati plitkost židovske liberalne frazeologije. Zato proč roko! Tukaj je še sloga doma! Dober vspeh bi pa le zamogli imeti taki dopisi, da bo namreč naše učiteljstvo pretrgalo zveze z modernimi širitelji nemškega lažiliberalizma ter postavilo se na svoje noge. Bog daj srečo!

Politiški pregled.

Spravne konference so se pričele. Vsekakor bodo brez vspeha, ker Nemci hočejo po svoje spravo samo za Češko in Moravsko, ne pa za Šlezijo ali kako drugo pokrajino ter nočejo o češkem drž. pravu niti slišati. Nemščino hočejo nemški zastopniki imeti za splošni posredovalni jezik. Vlada je predložila pravni konferenci mej drugim tudi načrt razdelitve okrajev in okrožij po jeziku, da ugodí Nemcem, ki hočejo zaprto nemško ozemlje v kraljevini češki.

Koerberjeva breca tržaškim Slovencem. Pred vsakimi občinskimi volitvami se izpusti iz volilnega imenika toliko Slovencev, da slovenske reklamacije brojijo stotine. Za prihodnje obč. volitve so se tržaški Slovenci že pričeli pripravljati, a kakor strela z jasnega jih je zadel odlok vlade, da o reklamacijskem postopanju ne bo odločalo namestništvo, nego — mestni svet. Kaj bode s slovenskimi reklamacijami storil tisti mestni svet, katerega nasilstvo proti Iv. Nabergoju je obče znano, si lahko mislimo. Tako hoče delati vlada na jugu spravo. Nabasati hoče laški in nemški koš!

Državni zbor se bode sešel 19. t. m. Zboroval bode okolu 6 tednov. Meseca marca se prično zasedanja dež. zborov. Po veliki noči se nadaljuje zasedanje drž. zbora. Drž. zbornici bode vlada v prvi vrsti predložila načrt zakona o zmanjšanju delavnega časa premogarjev, zahtevala bode podaljšanje vojnega zakona, povišanje kontingenta novincev, volitve v delegacijo, do-

voljenja investicijskega posojila, poskus novih kvotnih pogajanj.

Nove drž. volitve. Razni poljski listi poročajo, da so dobili deželni predsedniki nalog, vse potrebno pripraviti, da se, ako treba, izvrše nove državnozbornske volitve v šestih tednih. To bo pa skoro gotovo raca. Ako se ne doseže sprava mej narodi, ne bo miru v prihodnjem zasedanju, a z novimi volitvami na podlagi sedanjega volilnega reda si vlada le položaj poslabša. Skoro gotovo bode po razbiti spravi naložila iz posameznih kurij voliti poslance deželnim zborom.

Pomnožena vojska. Deželno brambovski ogerski minister Fejervary se je mudil na Dunaju pri razpravah, da se kontingent vojaških novincev poviša za 50.000 mož.

Občinske volitve na Dunaju bodo prihodnji mesec. V boj proti krščanskosocijalni večini občinskega sveta bodo šli socijalni demokrati, liberalci in nemški nacionalci kot bratje.

Praškimi županom je bil izvoljen Staročeh dr. Srb. Mladočehi so sklenili pred leti s Staročehi kompromis, da bode po preteku županske dobe župana Podlipnega izvoljen na njegovo mesto Staročeh. Sedaj so kompromis utajili in hoteli zopet Podlipnega praškimi županom. Ker se jim to ni posrečilo, odložili so vsi mladočeški obč. svetniki, ki so bili izvoljeni na podlagi kompromisa, svoje mandate.

Deželnozbornska volitev na Češkem se je vršila 6. t. m. za mestno skupino Šla, Rakyzan, Welwarn. Izvoljen je Mladočeh dr. Dvořak s 833. glasovi, češki radikalec Stanislav Sokol je dobil samo 292 glasov in kandidat narodnih delavcev 178 glasov. Nismo pričakovali, da bo mladočeški kandidat zmagal s toliko večino.

Domače novice.

Napad dr. Tavčarja na ljubljanski občinski zastop Dr. Tavčarju se smeja svet, ker je proglasil tiste, ki so za samoslovenske ulične napise v Ljubljani, za „klerikalce“. A to pot se je vendar malo spekel. Marsikomu se je to vedno iskanje „klerikalizma“ zdelo sumljivo in marsikdo je prišel do prepričanja, da dr. Tavčar bobna po „Narodu“ zoper „klerikalizem“, da bi s tem „strahom“ prikriil svojo čedno nemško-slovensko zvezo. Pogum je imel dr. Tavčar, izreči, da je treba trdnejše liberalne večine v ljubljanskem občinskem svetu in da se jo bo že še dobilo. Kdor ni slep, vidi, da je ta njegova trditev v zvezi z društvom hišnih posestnikov, v katerem so dobili Nemci odločilno besedo. S pomočjo tega društva menda namerava dr. Tavčar zagospodovati prvemu razredu in kot tak zvest oštati obljubi, da dobe Nemci nekaj sedežev v ljubljanskem občinskem zastopu. Tak bi bil po njegovem mnenju začetek liberalnejše večine v ljubljanskem občinskem zastopu! Pozor!

Iz obrtnih krogov se nam piše: „Zakaj ni prišel Kušar na zadnji obrtni shod? Ali se kot predsednik trgovske in obrtne zbornice ne čuti zmožnega, da bi nam odgovarjal na naša vprašanja? Ali se nas sedaj obrtnik Kušar sramuje, ko so ga trgovci izvolili kot najbolj zmožnega izmeje sebe v dež. zbor in mu povrh še čestitali? Drž. in dež. poslanec Jožef Kušar, predsednik trgovske in obrtne zbornice, se skriva! Tako, meni, je najbolje. Molčečnost je prinesla v zadnjem času že svoje časti Jožefu Kušarju, sinu Pepetu pa prevelika kričavost še nobene. Ej, stari Kušar vé, da je molčati zlato!“

Komu se že pušča? Medvodski občinski zastop je sklenil, dati za škofovske zavode 10.000 gld., ako bi se zavodi zgradili blizu Medvod. Ko je „Narodov“ očanec to zvedel, je začel besneti. Še bolj ga je zbudilo, da je občina medvodska prepovedala v svetem letu ples. V „Narodu“ pravi, da bode tem občinskim očancem treba puščati, ker sklepajo budalosti, katerih dr. Tavčar ne bode — dovolil. V Ljubljani smo pa bolj pametni. Samo mestne vožnje bodo stale letos nad 10.000 gld. več, kakor lani; trajala bo pa to „sveto leto“ tri leta zapored, ker sta dva občinska očanca napravila proti občini „ring“ in si kar za tri leta zagotovila omenjeni „odpustek“. Za plesove pa Ljubljana žrtvuje vsako leto mnogo nad 10.000 gld. Zato

so Ljubljanci od sile pametni, saj se jim že temeljito pušča po receptih „Narodovih“ modrijanov.

Ljubljanske kože. Piše se nam: „Od ljubljanskih mesarjev so zadnja leta jemali kože gg. Janesch, oba Malija in Pollak v Ljubljani. Prepričani so bili mesarji, da so kože po ceni. Prišel je neki Simončič, „naš čovjek“, z Reke in obetal, da bo kože plačal dražje, kot ljubljanski strojarji, a ni nič opravil. Prišel je žid Neuwirth, kože podražil in ljubljanski mesarji so ž njim naredili pogodbo. Nato se je pa bajé ustanovil konsorcij Janesch-Malli-Pollak, ki bo po mesarju Počivauniku otvoril v kratkem v Ljubljani 4 mesnice in tako prišel do iskanih kož, ki so gotovo boljše, kot celjske in graške. Mesarji pa menda hočejo ustanoviti združeno strojarnico. Ljubljana bo tedaj dobivala po ceni lepo meso in dobro usnje, mesarji so pa trdno prepričani, da jim letos žid ne bo snel kože in jih tudi ne tako ustrojil, kakor je zdelal že mnogo strojarjev na kmetih — tedaj vsem prav! Stari Ljubljanci so bili tako nemodri, da so se odkupili ždov, zato smo pa 500 let za Poljsko“.

Slovenska zmaga v celjski okolici. Dne 6. in 7. t. m. so se vršile občinske volitve za okolico celjsko. Izvoljeni so samo Slovenci. Nemci in mokračji so to pot ostali doma. Grozdje jim je bilo preklislo.

V zadevi cerkvene zvonarne na Kranjskem piše „Zgodnja Danica“: „Kot posebnost se mora zabeležiti, da je bilo v 18. stoletju na Kranjskem sedem zvonarjev. Njihova imena so: Gašpar Franchi, Luka Dimic, Josip Samassa z nasledniki, Benedikt Huetterer, Baltazar Schneider, Ivan Kristijan Riser v Kranju in Josip Stadler v Novem Mestu (Neostadi). Čudno, da so vse tvrdke propale in da se je ohranila do dananjega dne samo ena, ki že nad sto let nima nobene konkurence. Lahko sklepamo iz tega, kake ogromne dohodke mora imeti, ker izvršuje že toliko časa monopol v vsi deželi. Ta obrt se namreč zelo dobro obnaša; potrebe so vedno nove, vsak naročuje že iz navade rajše pri bližnjem, kakor pri daljnem podjetniku in da je pri cerkvah gotov in dober zaslužek — tega še omenjati ni treba. Na tako ugodnem stališču, ko kmalu ne bomo imeli nobenega drugega znona več, se ena sama tvrdka lahko popolnoma prosto giblje in narekuje cerkvam pogoje, ki niso najmilejši. Poleg tega sprejemamo zvonove iz livarne brez vsake strokovne ccene. Kdo se zmeni, kakšna tvarina se rabi pri vlivanju? Komu je mar, ali sta baker in cin najboljše kakovosti in koliko odstotkov je vsakega? Kdo določuje ceno starim zvonovom, katere jemlje zvonar v račun in so mnogokrat gledé tvarine več vredni kakor novi? Nihče se ne briga za to, ker nihče tega ne razume. Kako izvrstno bi se obrestovalo podjetje, ako bi imeli cerkveno zvonarno v škofiji! Pri toliki množici zvonov bi bilo vedno dovolj dela in zaslužka. Morebiti oživi to idejo mlajši zarod v 20. stoletju!“

Slovensko gibanje na meji. V kozjanski krajni šolski svet, v katerem so imeli doslej večino nemškutarji, so prišli Slovenci. Predsednikom je izvoljen g. Ant. Vrstovšek. — Živahno gibanje se je pričelo v doslej zaspani Planini. Kmetje so sklenili ustanoviti „Kmetijsko bralno društvo“. Domači zastopnik slovenske inteligence jim je odklonil vsako pomoč, ker se boji zameriti nemškutarskim tržanom. — Šole na Muti družba sv. Cirila in Metoda še ni ustanovila. Kaj oprezuje?

Dr. Krek o spremembi obrtnega reda. Na shodu „Konservativnega obrtnega društva“ je dr. Krek pojasnjeval nekaj nameranih sprememb obrtnega reda. Kritikoval je sedanje vodstvo obrtnih zadev po politični gosposki. Po Körberjevem razglasu naj si ta gospoda trikrat na dan vest izpraša. Uradnik naj bi pomagal in ne čakal, da se išče njegove pomoči. Obrtniki naj imajo obrtno sodnost v svojih rokah. Omenjal je dotične resolucije dež. posl. Kalana v kranjskem dež. zboru. Da je v kancelijah toliko brezbriznosti za obrtne zahteve, je vzrok ta, da se juristi ne uče dovolj obrtniških zakonov. — Treba je premembo učnega reda na univerzah in ločitev obrtnih uradov od drugih uradov.

Obrtni uradi naj bodo v zvezi z izkušenimi obrtniki in tehnikami. V postavi naj se določi, katere obrti se rokodelski izvršujejo. V te obrti naj se po novem obrtnem redu prištejvata tudi trgovec in gostilničar. Tako bodeta konkurenca ta dva stanova sama omejila, ker bodeta morala dati izkaz sposobnosti. Fabrikantje, ki izvršujejo kako rokodelsko obrt, se bodo morali izkazati, da so se obrti izučili. Trgovec ne sme trgovati z izdelki, ki se izvršujejo rokodelski, pač pa smejo to zadržati. Tudi popravljalna dela rokodelskih strok smejo izvrševati samo rokodelci. Trgovec ne sme trgovati z izdelki, katerih proizvodnja je oddeljena rokodelcem. Branjevstvo in sejmarstvo je izključeno iz rokodelstva. Semnjarjem se dovoli samo jeden „štant“. Državni, deželni in občinski uradniki, redovniki ne smejo izvrševati obrti. Noben ne sme izvrševati več obrti skupaj. Sedaj so ebno stavbeniki oškodujejo obrtnike, ker stavbeniki prevzemo vsa dela raznih hiš. Zadrugi ene obrti naj o svojih točkah samostojno sklepajo in o njihovih sklepih se mora obrtna gosposka v osmih dneh izjaviti. Predsednik zadrugi imej pravico, odredi podpis učnega spričevala ali delavske knjižice, ako ni bilo nobenega učnega, oziroma pomočniškega razmerja mej dotičnikom in mojstrom. Zadrugi se morajo zaslišati, predno se obrt oddaja. Stavbinski mojstri ne smejo imeti pomočnikov drugih obrti. O tem, kaj spada v kako obrt, se morajo ozirati gosposke na izreke dotičnih zadrugi. Izvrševati se sme samo tisto obrt, ki je v rokodelskem dovoljenju, in samo tista dela, za ka era je izprašan. Konkurenca se bode samo omejila, ako se da več pravic zadržam. Sprememba obrtnega reda je odločno proti takozvanim „Sitzgesellom“. V firmi ne sme biti nič, kar ni resničnega, ter mora firma obsegati imena vseh družabnikov. Poslanec je nadalje pojasnil spremembe o krošnjarih, ki so sosebna nadloga z ogerske strani, ter pohvalno omenjal socialnodelujočega mestnega policijskega svetnika gosp. Podgorška, ki je za Ljubljano l. 1898 izposloval krošnjarsko prepoved. Omenjal pa je, da mora vsaka sprememba krošnjarskega patenta varovati pravice Ribničanom in Kočevcem. Okolu 200 ljubljanskih obrtnikov je govorniku izredno pritrjevalo.

Celjskih Nemcev želja po denarju. Veliki, mogočni celjski Nemci a la Jabornegg dr. Mraultag, Ambrositsch so zbobnali skupaj nekaj „nemških“ purgarjev s slovenskimi imeni, da se posvetujejo, kje dobiti kaj denarja njihovemu vedno bolj bankerotnemu nemštvu. Večina relnih posojilnic je zaprla kase pred poželjivimi žepi celjskih nemških trgovcev. Celjska mestna hranilnica menda nima dosti denarja, zato so sklenili ustanoviti še novi „Cilber Spar- und Vorschußverein“. Dr. Tavčar-jevega prijatelja Mraultagga je strašno srbela slovenska celjska posojilnica. Zamaknjeno so gledali zborovalci to kisl grozdje. Mej celjskimi modrijani so začutili željo po denarju najbolj: Julij Rakusch, Aloizij Walland, Jabornegg, Jarmer, Kowatschitsch, Rauscher, Pallos, Wehrhan, Wilcher, Stiger, dr. Gregor Jesenko in Langer. To je prvo „gospodarsko delo“ tistih ljudij, s katerih „gospodarskim shodom“ v Mariboru simpatizuje dr. Tavčar. Pristnega celjskega nemštva tudi novo društvo ne bo rešilo.

Slovenska zmaga v Istri. Nedavno so Hrvatje pri občinskih volitvah v Žminju zmagali, a vlada je hitela ugoditi rekurzu Lahov ter je občinske volitve razveljavila. Iz Istre se sedaj poroča, da rekurz Lahom ni nič pomagal. Hrvatje so sijajno podrli na tla tudi pri ponovni volitvi Lahone.

Slovenska zavednost na Koroškem. V Borjah v Ziljski dolini se je ustanovila podružnica „Slovenskega planinskega društva“, ki si je za predsednika izbrala dež. poslance Fr. Grafenauerja in za svoj sedež vas Bistrice ob Zilji.

Prešerna hočejo odkopati! „Ljubljanski Zvon“ si je nekaj modrega spomnil. Ker nimamo nobene Prešernove fotografije, pravi, naj se Prešernov grob izkoplje ter se potem po Prešernovi glavi posname voščeno masko ter zmeri telesno dolžino pesnikovo. Po spakedrani kra-

soni izdaji njegovih pesmi, naj se Prešernu še to zgodi! Res, ubogi Prešeren!

Naskok Nemcev na Ormož. Štajarski deželni odbor je nedavno izločil Ormož iz dose-danjega šolskega okraja in dovolil ustanovitev nemške dvorazrednice s samostojnim šolskim okrajem. Proti temu so se pritožile slovenske občine, a sodišče je njihovo pritožbo zavrnilo. Sedaj bode dobil Ormož popolnoma nemško šolo.

Ljubljanske novice. V tukajšnji vojašnici 27. pešpolka je bil v ponedeljek dvoboj. Neki častnik je precej krvi puščal nekemu Karnijolcu. — Zgradba 8razredne dekliške šole pri sv. Jakobu bo gotova do 1. avgusta 1901. Veljala bode 94 000 gld — V mestni jubilejni ubožnici v Vodmatu bode prostora za 100 ubožcev. — V vojašnici 27. pešpolka je neznan tat ukral prostovoljcu Samcu za 100 gld. vrednosti. — V torek je 27. pešpolk slovesno praznoval spomin na zmagonosno bitko pri Oeversee 6. febr. 1864. l. — Prihodnje porotne obravnave se v Ljubljani prično 5. marca. — Nemški igralci so se v nedeljo pred „Slonom“ stepli, a neka nemška igralka se je v torek zvečer vtihotapila v garderobo slovenskega gledališča ter ondi poskušala svoje dolge prste. Zasačili so jo. Pogrešajo več stvari. — V Ljubljani je l. 1899. bilo rojenih 1170, umrlih 1067, poročenih 349 parov. Od umrlih je bilo 214 starih nad 70 let. Nasilne smrti je umrlo 30 oseb. Koncem leta je štela Ljubljana 37.186 duš. — Dve vreči mesa sta hotela ob prisilni delavnici vtihotapiti dva moža. Mitničar ju je zapolil. Jeden tihotapcev je v strahu spustil vrečo mesa v vodo. — Delavcu Matevžu Oblaku v Rožnih ulicah št. 13 je bil ukraden dežni plašč s kapuco. V farni cerkvi sv. Petra je bilo preteklo nedeljo 31 parov oklicanih in 14 parov poročenih. — „Tugomer“, ka terega je vlada prepovedala predstavljati slovenskemu gledališču, se bo, tudi ako vlada ugodno ne reši rekurza, predstavljaj, in sicer pred povabljenim občinstvom. — Na dolenskem kolodvoru v Ljubljani je v četrtek vlak skočil s tira. Dva vagona sta se razbila. Ljudem se ni nič pripetilo. — Prešernov spomenik v Ljubljani bode izvršil kipar Ivan Zajc na Dunaju. Spomenik bode stal pred „Narodnim Domom“ ali sredi „Zvezde“.

Tržaški občinski svet je po svoji večini dal županu nezaupnico s tem, da je odklonil njegov predlog, naj izdatke za upravo mestne plinarne izplačuje mestni urad v proračunjenih mejah. „Piccolo“ pravi županu, da ima „babjo tamo“, ker noče zaupati pravični denarni manipulaciji pri mestni plinarni. V isti seji je dal občinski svet 6300 K za gradnjo laškega šolskega vrta v bošketu ter izvoliti jednega člana v šolski odsek kamnoseške šole pri sv. Križu, katero bo v svoje potujčevalne namene ustanovila „Lega nazionale“. Ljubljanski občinski zastop je „Naši straži“ dal — figo.

Analfabeti v slovenskih deželah. V preteklem letu je bilo v slovenskih deželah analfabetov: na Štajarskem 10 %, na Koroškem 13 %, Goriškem 21 %, Kranjskem 23 %, Trstu 18 %, Istri 48 %.

Električni tramvaj dobijo že to pomlad v Trstu. V to svrhu se delajo priprave že vso zimo; položili so po mestu že ves tir, zdaj pa postavljajo močne in za nadstropja visoke železne drogove ter pritrjujejo na hiše žicovodnice, po katerih ima iti električna gonilna moč. Električni tramvaj bode tekel do pod Škedenj in tudi preko Rocolja pod Katinarski breg.

Iz Istre se nam piše: Kaj Vam je pa v Ljubljani treba še Benetk in Dantejevega pekla, ko imate že Lisabon in Babilon in živ peklo?!

Železnica Kamnik—Velenje. Štef. pl. Daubachy v Zagrebu je že l. 1898. dobil dovoljenje za tehnične priprave za normalnotirno železnico od Kamnika čez Šmartin, Motnik, Vransko in Gomilsko do Braslovič ob železnici Celje-Velenje. To dovoljenje je železniško ministerstvo za eno leto podaljšalo, ob enem pa dovolilo tehnične priprave tudi za črto od Domžal čez Krašnje, Blagovico, Št. Ožbald, Trojano in Vransko do Braslovič.

Na plesu umrla je v Himmelbergu na Koroškem M. Ranter, soproga tamošnjega tovar-

narja. Končala je ravno nek ples, naenkrat ji je postalo slabo in zgrudila se je mrtva na tla.

Drobne novice. V šneperških gozdih je ustrelil lovec Trebec dva volkova. — Pretečeni teden je zapadel po Krasu tja do Gorice tolik sneg, da je bil celo promet močno oviran. — V Kraljevcu so ubili kmetje 150 kg težkega mrjasca, ki je pribežal iz Štajarske. — Zakonska Knap sta se peljala z otrokom iz Brežic v Išel. Mej potom je otrok pal iz železniškega voza. A varoval ga je angelj varuh. Otrok se ni nič poškodoval. — V Ameriko je odpotovalo iz Kranjskega meseca januarja 237 oseb. — Obesil se je 36letni Ignacij Lončar na Bregu pri Tržiču. — V Polhovem Gradcu so dovršili vodovod. Kolavdacija se vrši danes. — V Sostrem je Janez Alič nekemu svojemu znancu v prepiru radi pravde zasadil nož v vrat. Krvoločni pravdar se je sam ogradil na Žabjaku. — Modrega urarja so aretovali v Trstu. Urar Jožef Furlan je sprejemal ure v popravo, pa jih nosil v zastavljalnico, da je preplesal predpust. — V Svetem pri Komnu sta praznovala Josip in Marija Kovačič zlato poroko. Skupno imata 145 let. — S tira je skočil v sredo po noči na postaji Langenwang blizu Mürzzuschlaga tovorni vlak. Brzovlak je imel vsled tega dve uri zamude. — Deželna vlada je začasno prepovedala izvoz prešičev iz novomeškega okraja. — Cigan Held v Novem Mestu se svojega dejanja še nič ne kesa. Kapiteljskemu vikarju je te dni dejal: „Naredite z menoj, kar hočete, obesite me, zakoljite ali pa obglavite, le v miru me vsaj pustite“. — V Pulju je v zadnjih dveh mesecih zbolelo 74 oseb za tifusom. — V Marezigah v Istri je pustil nemški učitelj Gross na „Ljudski šoli“ naslikati frankfuterske barve. Pravijo, da ga še vedno niso poslali v blaznico. — Godba 17. pešpolka boče v kratkem godla zopet pri predstavi nemškega gledališča v korist „Schulvereinu“. Doslej ji je bilo nekaj časa prepovedano, gosti v ta namen. Koerberjeva „sprava“ ji je dala drug migljaj. — V Novem Mestu namerava npejljati električno razsvetljavo g. Fran Seidl. — V Mošnjah zidajo novo občinsko hišo. Ondi bode imelo svoj dom tudi kmetijsko in gasilno društvo.

Samomor. V sredo zvečer ob 9. uri se je ustrelil z revolverjem Gustav Kavčič, trgovski sodnik pri Iv. Jebačinu. Vzrok samomora je odpust iz službe vsled pijančevanja.

Mestna posredovalnica za delo in službe v Ljubljani. Mestni trg št. 27. Od 27. januarja do 2. februarja je dela iskalo: 14 moških delavcev in 57 ženskih delavk. Delo je bilo ponudeno za 15 moških delavcev in 43 ženskih delavk. 96 delavcem se je nakazalo 68 odprtih mest in v 45. slučajih se je posredovanje izvršilo in sicer 5 moških in 40 ženskih delavk. Od 4. januarja do 2. februarja je došlo 345 prošenj za delo in 201 deloponudba. Od naznanjenih odprtih mest so še oddati: 1 mašinist za tovarno, 3 mizarji za tovarno, 1 vrtnar, 2 kočijaža, 3 konjski hlapci, 2 kravarja, 2 fini kuharici, 3 navadne kuharice, 3 sobarice, 1 natakarica na račun, 1 navadna natakarica. Več deklic za domača dela. Več deklic k otrokom, 1 kravarica. Vajenci: 1 za podobarstvo, 1 za knjigoveza in druge obrti ter 4 vajenci za razne trgovine.

Dediči se iščejo. V Brnu je umrla neka Julija Hoffmann in zapustila okoli 100.000 K imetja. Pokojnica je bila hči Antona Hoffmanna in Magdalene Hoffmann, ki je bila hči Simona Martzona (Merčuna?), ljubljanskega meščana. Kot dediči so se doslej oglasili le od očetove strani.

Biskup Strossmayer. V nedeljo je praznoval djakovski biskup, pravi ponos Jugoslovčanov svoj 86. imendan. Za sv. očetom je sedaj on najstarejši škof katoliške cerkve. Bog mu daj doživeti še mnogo srečnih let!

Najnovejše vesti.

Doba besnih liberalcev. Vlada je razdelila v vsi državi 100.000 gld. kot podpore v združne namene. Od te svote je letos dobila „Gospodarska zveza“ v Ljubljani 3000 gld. Kakor s palico udarjen gad je skočil vsled tega kvišku junak

liberalne misli v „Sl. Narodu“. V črni zavisti grize in sika okoli sebe ter očita drž. poslancem katol narodne stranke na Kranjskem, da so s tem denarjem, ki bo koristil kmetu, kupljeni. S tem natolcevanjem je klaverni junak, ki govori v „Narodu“ z „mi“, a si ne upa podpisati se z imenom, le opozoril na dve resnici: 1.) da Kušar za Ljubljano še ničesar ni storil, 2.) da živimo na Kranjskem v dobi besnih liberalcev, kateri bi radi razdvojili tudi slovenske državne poslance, da bi potem mogli liberalni Mraulaggi še več škodovati narodu.

„Boj na Kranjskem“ se ne da več poravnati, ampak se mora dobojevati. Konec mu bo šele tedaj, kadar bo jedna stranka zmagala, druga pa poražena. Dotlej pa: „Nichts von Verträgen, nichts von Uebergabe!“ — tako piše sinočni „Slov. Narod“ in jednako je govoril zadnje dni dr. Tavčar nekemu prvaku, ki je v imenu zmernih liberalcev prišel k njemu in mu povedal, da naj vender „Narod“ nekoliko prijenja s svojo surovostjo in pornografijo. Značilno je, da so zadnje besede pri napovedi boja — nemške! Dr. Mraulagg! Mi se nič ne bojimo dobojevanja! Krščanstvo bo še stalo trdno v slovenski zemlji, ko ji bo dr. Tavčar s kostmi svojega rojstva napravil „Uebergabe“.

V Gradcu ustanovi južna železnica obratno ravnateljstvo. Tehnično ravnateljstvo se iz Maribora preseli v Gradec.

Vojna v Južni Afriki. Angleški poveljnik Buller je 4. t. m. res prekoračil Tugelo. Prehod se je izvršil v dveh kolonah. Oddelek generala Wynnesona so Buri pognali nazaj ter so Angleži imeli velike izgube. Drugemu delu Angležev pod poveljstvom generala Lyttletona pa se je posrečilo prodreti do Krantz Kloofa. Dalje niso še mogli prodreti, ampak imajo dovolj posla, da jih Buri od tu ne preženo. Skoro gotovo bode moral Buller tretjič — nazaj čez Tugelo. Tudi ko bi prišel Buller v Ladysmith, bi mu dosti ne pomagalo, dokler ne premaga v Natalu Burov v odločilni bitki. V Kaplandiji bije general Gatacre pri Sterkstroomu vroč boj z Buri. Maršal Roberts je dal povelje, naj začno Angleži prodirati na vseh bojiščih. Tako misli utruditi Bure, a utrudili se bodo najbrže le — Angleži, katerih vojaki so vzor kilavosti.

Društva.

„Muzejsko društvo“ v Ljubljani je na sinočnem občnem zboru izvolilo nov odbor. Izvoljeni so bili gospodje: Ravnatelj Senekovič, predsednikom, odborniki pa: prof. Rutar, prof. Orožen, kanonik Smrekar, dr. Kosler, prof. dr. Gratzy, prof. Vrhovec, arhivar Koblar in suplent Komatar.

„Südmarka“ v Ljubljani. Podružnica „Südmärke“ v Ljubljani je imela te dni svoj občni zbor, na katerem se je poročalo, da so ji tukajšnji člani narasli letos od 301 na 338. Pripravljala je letos pridno „Sülmärkische Bank“ in delala za ustanovitev nemške ljudske knjižnice na Jesenicah. Mnogim Nemcem je dobila službe na Kranjskem. Kranjska hranilnica ji je iz slovenskega denarja dala podpore 400 kron. „Elinost“ upravičeno vprašuje: „Kaj hoče „Sülmarka“ v Ljubljani? Mar ni za tamkajšne Nemce preskrbljeno v vsakem oziru? Nemških ljudskih šol imajo, a te šole bi ostale do polovice prazne, ako bi v Ljubljani ne bilo brezvestnih ali neumnih slovenskih starišev, ki pošiljajo svoje otroke v nemške ljudske šole in nemške vrtnice. Gimnazija je nemška in prav tako državna višja realka. Ob nedeljah in praznikih imajo v stolnici nemško propoved in poleg tega imajo še svojo posebno nemško cerkev, poleg protestantske, ki je seveda tudi nemška. Do gledališča uživajo iste pravice, kakor Slovenci, in silno jim naklonjena vlada in deželni odbor ne kratita ni mrvice pravic. Tudi mestni občinski svet je skrupulozno pravičen in lojalni napram njim! — Kaj, za Boga, ima torej opraviti „Sülmarka“ v Ljubljani? Sicer pa naj bi postopanje „Südmärkovcev“ spodbudilo vse Slovence, da bi bolj podpirali in se bolj zanimali za „Našo stražo“, nego smo to videli do sedaj“. Mi pa pravimo še: Kranjski

Nemci postajajo ošabni, ker jim daje potuho dr. Tavčarjeva nemško-slovenska zveza. Tista slovenska inteligenca, ki podpira dr. Tavčarja pri njegovem stremljenju, je kriva, da Nemcem raste greben. Dr. Tavčar tej inteligenci slika strah pred „klerikalizmom“ in inteligenca caplja za njegovimi frazami. Uboga inteligenca! S „klerikalci“ se puli v Ljubljani, v Šiški pa „Schulverein“ odpira novo šolo.

GLASNIK.

Gospodarska zmeta.

Devetnajsto stoletje je s svojimi iznajdbami in napredkom povzdignilo industrijo na zelo visoko stopinjo. Moderna tehnika je znašla priprave, koje delajo namesto človeka, ki je pri stroju le še v toliko potreben, v kolikor stroj potrebuje postrežbe pri delu. Ni torej čudo, da so se kapitalisti, napojeni z duhom manšesterskega liberalizma, z vso silo vrgli na razne stroke industrije, pri katerih jim stroj na račun dela prinaša ogromne dobičke. Delavcev je vsled dela na strojih čimdalje več brez dela, ker se jih pri istem delavnem času ob stroju veliko manj potrebuje, kakor če bi delali „na roke“. Vsled tega so plače delavcev tako nizke, da nikakor ne dosežajo vsakdanjih potreb človeka. Kapitalisti, ki nosijo v svojem srcu samo misel na večji dobiček, nočejo ničesar slišati o zboljšanju delavskih plač.

Vkljub temu, da so delavke plače tako nizke, zapuša kmetstvo ljudstvo domače vasi in se podaja v tovarne na delo, ker je tam nekako svobodnejše, kot pri poljskem delu. To je pa ravno kvarljivo za kmetstvo delo in tu tiči tudi velika gospodarska zmeta sedanjega časa. Vsi magacini so polni raznega tovarniškega blaga, ki se ne more prodati. Tu je mnogo stvari, katere človeku sploh nič ne koristijo marveč imajo samo potreben značaj. Takih stvari izdeluje na tisoče delavcev, med tem ko zemlje nima kdo obdelovati in je vsled tega ostane toliko prazne in puste. Komu v korist? Nikomur, pač pa v škodo vsem, posebno kmetovalcem. Obdelovanje zemlje, katera edina nam poleg živali daje živež, je moderni čas pozabil. Res se je storilo nekaj malega tudi za kmetijstvo, toda to ni v nobenem sorazmerju z moderno industrijjo.

Naš kmetič dela večinoma še vedno tako, kot je delal njegov praded, mesto da bi umetno prisilil zemljo, da mu rodi več. Prazne pustine, močvirje itd. nam še vedno pričajo, da se je do sedaj za panogo pridelovanja živeža storilo premalo tudi od merodajnih faktorjev. Kje je sadjarstvo, kje je živino in perotninoreja, ki bi vrejeni donašali družbi mnogo več dragocenosti, kot marljivi nakiti in moderne obleke industrijske produkcije. Kmetijstvo, ako bi se povzdignilo do svoje višine, ne bi gonilo lastnih ljudi z doma, marveč bi pri poljedelstvu in sploh kmetijstvu zajamčilo redno razmerje delavcev. Delavci bi bili bolj zadovoljni, kot v tovarnah, kjer morajo počasi umirati ob slabem vzduhu, slabi hrani in nezdravem delu. Dolžnost države bi bila, storiti v tem oziru energične korake!

Resnica je, da si slabi kmetič sam ne more pomagati, toda pomaga si nekaj lahko v družbi s sosedi. In to naj bi državne oblasti imele v oči. Ker se kmetstvo vprašanje ne da vrediti brez škode posameznikov, kakor se je na škodo splošnosti uredila industrija, zato je treba v povzdigo kmetijstva združne misli in združne organizacije kmetijskega stanu. Zadrug naloga bodi pred vsem kmeta poučiti v njegov stroki, mu pripomoči do praktičnega orodja in dobrih živalskih plemen, popolnoma kmetu izročiti trgovino s pridelki in živino, kar je mogoče le po zadrugah. Tako bo kmetijski stan se osvobodil izkoriščevalcev in vporabil praktično vse, kar koli mu sploh more koristiti. Delavci bodo delali radi doma, ker bodo imeli boljše ugodnosti kot po tovarnah in mestih, kjer jih na vse načine izžema kapital.

Tako bi se popravila zmeta sedanjega gospodarskega razvoja. Ne samo ene strani, marveč

vse panoge produkcije se morajo negovati, pred vsemi one, ki proizvajajo človeku za obstoj in življenje potrebnih stvari.

Delavske drobtine.

Občni zbor „Slov. kršč. soc. zveze“ bode jutri v nedeljo 11. t. m. v veliki dvorani „Kat. Doma“ ob ob polu 10. uri dopoldne. Somišljeniki in somišljenice, pridite v obilnem številu, da se pomenimo o našem delovanju!

Javno predavanje. Prihodnjo sredo ob polu 8. uri zvečer bode v veliki dvorani „Kat. Doma“ predaval drž. poslanec dr. Ig. Žitnik o socialno-demokratskem raju. K obilni udeležbi vabi odbor „Slov. kršč. soc. zveze“.

Izlet v Zagorje ob Savi priredita 18. t. m. tamburaški klub in dramatični odsek „Slov. kršč. soc. zveze“. Odhod iz Ljubljane s popoldnevnim vlakom. V Zagorju priredita kluba veselico. Kdor bi se želel pridružiti, naj se oglasi prihodnjo sredo pri javnem predavanju društvenemu tajniku.

Odbor „Slov. kat. delavskega društva v Ljubljani“ se je tako-le sestavil: Gostinčar, predsednik; Urbar, podpredsednik; Moškerc, zapisnikar; Stucin blagajnik. Odborniki: Ziller, Kos, Trefalt, Šuštar, Avšič, Končan. Nadzorovalni odbor: Mentoni, predsednik; Sedmak, zapisnikar; Zabavnik, odbornik.

Katoliško izobraževalno društvo sv. Jožefa v Trzliču je imelo 28. pr. m. svoj občni zbor. Na dnevnem redu je bilo: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo blagajnikovo. 3. Odobritev računov. 4. Volitev odbora. Zaslужni g. društveni predsednik I. Nadrž je naslikal v kratkih potezah zgodovino društva, njega začetek, razvoj in kako je društvo vkljub raznim nasprotstvom napredovalo in dokaj dobrega učinilo. Omenjal je delavskih slavnostij, katerih se je društveno odposlanstvo vdeležilo z zastavo tako v Ljubljani, na Hrvaškem in romanja na Brezje. Priporočal je navzočim udom, naj pridno prebirajo časnike in se poslužujejo knjižnice, ki je preobložena z raznimi dobrimi knjigami. Po poročilu blagajnikovem in odobritvi računov se je volil odbor, ki se je tako sestavil: predsednik gosp. Ignacij Nadrž, podpredsednik g. Jožef Potokar, tajnik g. Fran Ahačič, blagajnik gosp. Anton Mikič, knjižničar g. Ivan Papov; poleg teh še gg. odborniki: Jožef Bahun, Karol Končan, Peter Perko, Miha Papov in Fran Vidic. — Odbor je sklenil, imeti vsak mesec redno sejo. — Društvo je napravilo več predstav, ki so bile mnogoštevilno obiskane. Imelo je tudi več predavanj, za katera sta poskrbela domača gg. kapelana. — Prihodnja veselica bode na pustni torek v prostorih gosp. Dobrina.

Devica Marija v Polju. Naše „Katoliško slovensko delavsko podporno društvo“ vrlo napreduje v zadnjih treh mesecih. Meseca nov., dec. 1899 in januarja 1900 je pristopilo 37 novih udov. Podpore se je izdalo v treh mesecih 323 K 84 v. Dohodkov je bilo 374 K. Stroškov brez bolnišćine pa 1 K 30 v, torej čistega preostanka 48 K. S tem napredkom smo vrlo zadovoljni. Topla hvala izreči se mora društvu predsedniku g. Fr. Reškcu in neutrudlji, vemu blagajniku g. Jos. Copicu. Vse skrivne spletke nekaterih naših sovražnikov ostale so brez uspeha. Bog živi krščansko-socialne Poljce!

Socialno-demokratski shod v ljubljanski kazini. V nedeljo so imeli socialni demokratje shod v kazini. Poročal je sodrug Kristan o premogarskem štrajku na Češkem. Govornik se je zaletel parkrat seveda tudi v „klerikalce“ in kršč. socialce, češ, da zagorska duhovščina in škof pravijo delavcem „požeruhi in zapravljivci“. To dokazati pa je Kristan — opustil. Kaj bi pač socialni demokrat, ki je vrhu tega še liberalec in sotrudnik kapitalističnega „Slov. Naroda“, hotel z dokazi! Udari po klerikalcih, ne vprašuj pa, ali je res, — tako ravna vsi moderni liberalci pod židovsko komando. Končno je Kristan priporočal, da bi se vsestransko podpiral boj delavstva za existenco. Za njim je dobil besedo znani „krščan, socialni mučenec“ Jean, ki je kot sedanji sodrug na vsa usta

hvalil liberalce. Pravil je, kako so ti naklonjeni delavstvu. (Zato imamo v Ljubljani volilno pravico v liberalnem papirnem košu.) Dalje je dejal, da se bodo izdale nabiralne pole, s katerimi se bode nabiralo za štrajkujoče delavce. (Bog zna, koliko bode dal Jean.) Gostinčar je odgovoril, da se strinja s poročilom Kristana v toliko, kolikor ne zabavlja krščanskemu socializmu in da je v resnici potreba, podpirati štrajkujoče premogarje. Glede Jeana pa izjavi, da ga je sram odgovarjati takemu političnemu značaju. Shod je bil bolj slabo obiskan, znamenit pa radi tega, ker je Kristan zdihoval po § 14., katerega za vse slučaje socialna demokracija tako sovraži. Kaj hočemo, taki so!

Nečuvena rudečkarska nesramnost. Franc Knapič, mizarški pomočnik pri Doberletu, je bil dne 6. t. m. v delavnici aretovan, ker je več lakote pijanih socialnih demokratov razbilo znamenje Matere Božje pri Št. Vidu in je Knapič podobo Matere Božje pohodil in se pri tem tudi divjaško cinično izrazil: „Tudi Mati Božja mora crkniti!“ To dejstvo nam zopet kaže lopovski značaj in versko nestrpnost mokračev. Delavci, ki pošteno mislite in hočete, da se vam kdaj bolje godi, obrnite hrbet tej druhali!

Zabavni večer krščansko-socialnih delavk. „Katoliško društvo za delavke“, katerega nastopi so priljubljeni v najširših krogih, je v nedeljo priredilo svojim članom in gostom zopet prelep zabavni večer. Čuditi se je bilo zlasti pevskega zboru, kakeršnega so si ustvarile krščansko-socialne delavke, s svojo vstrajnostjo in z večim vodstvom pokojnega L. Belarja ter sedanjega svojega pevovodje č. g. Fr. Ferjančiča. Čista intonacija je občudovanja vredna, o prednašanju se mora čuditi vsak, da je priprosta delavka zmožna tolike umetnosti. Ponosna je pač vsa krščansko-socialna organizacija na ta zbor! Zapel je v nedeljo Belarjevo „Rojakom“, Ferjančičevi skladbi: „Drugi venec narodnih pesmij“ in „Pustni večer“ ter Hajdrihovo poskočno „Petelinčkova ženitev“. „O jeziku“ je lepo deklamovala gđc. Fiala, a društvenice so spretno igrale veseloigro s petjem „Pri popoldanski kavi“. Sosebno veliko smeja sta vzbujali z naravnim svojim igranjem krošnjarica in hišina Lizika, pa tudi ostale igralke so častno rešile ne ravno lahke svoje uloge. Pšem Marte pl. Rebule (M. Klepec) o sladkosti in tolažilnih svojstvih „kofka“ je bila vsprejeta z zasluženim pohvalo. Krščansko-socialne delavke, ponosne ste lahko na svoje delo in častne svoje vspehe!

Osobje c. kr. glavne tobačne tovarne v Ljubljani vabi najuljudneje na plesni venček, ki se vrši v Koslerjevi zimski pivarni dne 17. februarija 1. 1900. Sodelovala bo godba c in kr. 27. pešpolka kralj Belgijcev. Čisti dobiček je namenjen bolniškemu podpornemu zakladu. Začetek ob 8. uri. — Vstopnina 60 vinarjev.

Boj premogarjev. Kot električna iskra razširil se je med avstrijskimi premogarji štrajk v svrhu njihovega zboljšanja. Štrajk na zgorenjem Štajarskem je bil v kratkem končan. Pri nas v Zagorju in Trbovljah pa niti do štrajka ni prišlo, ker so se delavci in delodajalci pogodili med seboj. Drugače pa je na Češkem in Moravskem. V teh premogovnikih stoji v štrajku do 70.000 delavcev, ki vstrajno zahtevajo znižanja delavnega časa na osem ur in 15—20% zboljšanja plače. Da so razmere rudarjev izmed vseh delavcev najslabše, se mora pač razvideti iz njihovega dela samega. Globoko pod zemljo v večni temi, blatu, prahu, nevarnosti podsipa in eksplozije moral je do sedaj rudokop delati vsak dan 10—12 ur. Nezdрави zrak in težko delo vplivata na rudokope grozno. Malo jih včaka večjo starost. Za vse to težko delo dobi pa rudokop v dobrem slučaju plače en goldinar na dan. Ogromna večina rudokopov pa niti toliko ne zasluži. Zato ni čudo, ako tudi tem modernim sužnjem zavre kri, ko vidijo, da morajo ob trudu in težkem delu stradati in trpeti splošno pomanjkanje, pri tem pa bogati posestniki rudnikov bogate ob njihovih žuljih. Koliko srca imajo ti podjetniki za delavce, kaže v tem štrajku najbolj to, da se podjetniki niso hoteli vdeležiti pogajanj pred kladenskim razsodiščem. Kolika odgovornost v tem kritičnem

položaju! Toda, kaj mar milijonarju postavna sredstva in lačni delavci, on hoče imeti sužnje, ki mu brezpogojno delajo in molče. Država je pokazala pri tem štrajku dobro voljo. Vlada je odposlala v razne revirje komisarjev, ki vodijo pravno akcijo. Poljedelsko ministerstvo je dovolilo za svoje rudnike Mosta v Mostkem revirju 8 urni delavnik in po možnosti tedensko plačo. Vlada je s tem dala drugim podjetnikom vzgled. Vsled štrajka primanjkuje premoga in so morala nekatera podjetja, ki niso bila preskrbljena s premogom, prenehati z delom. Toda, da je temu tako, niso krivi delavci, marveč skopost podjetnikov, ki menijo, da mora ves svet plesati po njihovem taktu in jim polniti denarne žaklje. Značilno pri tem štrajku je tudi to, da se brez razlike politične barve vsi delavci složno bore za življenje. Socialni demokratje se seveda hočejo vsiljevati na čelo gibanja, toda, kakor se iz nekaterih revirjev kaže, jim delavci kažejo hrbet in hočejo sami izvojevati zmago. Mi delavcem želimo najboljšega uspeha, somišljenike pa opozarjamo, da se pokažejo solidarnimi in po možnosti podpirajo za svoj obstoj se boreče sobrate.

Kršč. socialna zveza tobačnih delavcev se je ustanovila v Geldernu. Kakor hitro se priklopijo razni okraji, se bode raztegnila na vso Nemčijo, tedenjski prispevek je 10 pfenigov za odrasle moške delavce in 5 pfenigov za mladostne delavce. Kaj pa pri nas? Kdaj bodo naši delavci uvideli potrebo strokovnih društev?

Poslano.*)

Gospodu Ivanu Hribarju, mestnemu županu ljubljanskemu.

Na Radeckega cesti števil. 12. sem imel v najemu hlev in skladišče, last mestne občine ljubljanske. Plačeval sem najemščino redno. Dne 1. t. m. ste mi odpovedali hlev in skladišče, katera sem na svoje stroške dal še-le nedavno popraviti. Po Ljubljani se govori, da Vas je do tega plemenitega koraka pripravil Jožef Turk. Dovoljujem se Vas vprašati:

Zakaj mi hočete na tak način škodovati pri obrtu?

Ali je liberalno, v strankarski strasti tako postopati proti očetu osmerih otrok?

Zakaj sta se hlev in skladišče pod roko oddala obč. svetniku Jožefu Turku?

August Erzin,
prodajalec premoga. — Radeckega cesta števil. 12.

*) Za to „Poslano“ je uredništvo odgovorno le v toliko, kolikor določa zakon.

Vabilo

na

II. redni občni zbor

„Slov. delavskega stavbenega društva,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo“,

ki se bo vršil

v nedeljo dne 25. februarja 1900
ob 10. uri dopoldne
v dvorani „Katoliškega doma“.

Vspored:

1. Nagovor načelnikov.
2. Poročilo tajnikovo.
3. Poročilo blagajnikovo.
4. Odobritev računskega sklepa za leto 1899.
5. Volitev dveh odbornikov ravnateljstva, dveh kontrolorjev, treh pregledovalcev računov in petih udov razsodišča.
6. Prememba pravil.
7. Slučajni nasveti in morebitni predlogi.

Opomba. Kdor želi staviti na občnem zboru kak predlog, ga mora 14 dni pred zborovanjem ravnateljstvu v pregled predložiti.

Letos izstopita iz ravnateljstva sledeča člana: gg. Artur Jean in Jos. Gostinčar; oba kontrolorja gg. dr. Ign. Žitnik in Jos. Sedmak ter vsi trije pregledovalci računov gg. Ivan Komar, Ivan Poderžaj in Anton Avšič. — Vsakteri izmed teh sme zopet voljen biti.

„Slovenski List“ se prodaja v Brusovi (Štefotovi) prodajalnici pred Škofijo. Posamezna številka po 14 h.

Gabr. Piccoli,
lekarnar „pri angelu“,
dvorni založnik
Nj. svetosti papeža Leona XIII.
v Ljubljani,
Dunajska cesta.

Brezje na Sp. Štajerskem, 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Ker smo se že velikokrat prepričali, da je ta Vaša tinktura za želodec, katero je rabila že cela moja hiša z najboljšim uspehom, res najboljšo sredstvo zoper želodčne in tudi mnoge druge bolezni, se Vam iskreno zahvaljujem. Pa tudi gospodu, kateri me je na to izvrstno tinkturo opozoril, sem hvaležen.

To potrjujem s tem, da Vam izrečem svojo najiskrenejšo zahvalo v imenu cele moje družine ter Vas uljudno prosim, da mi pošljete zopet jedno skatljico tinkture za želodec z 12 terimi steklenicami in jeden lonček Glicerin Crème.

S spoštovanjem **Tomaz Dobek,**

Pošljite mi s poštnim povzetjem pod spodaj stoječim napisom 24 steklenic izvrstne »želodčne esence«, ki se rabi z najboljšim vspehom.

20 (46) **Jožef Černko,** župnik,
Vuhred. — Štajarsko.

Pošljite mi s poštnim povzetjem 12 steklenic Vaše želodčne tinkture. Naš g. župnik Belec jo vsakemu bolehnemu prav gorko priporočajo in skoraj vsaki, ki jo rabi, se jako pohvalno o nji izrazi.

S spoštovanjem **Ivana Vidas**
pri Sv. Martinu, p. Sv. Nedelja,
S. Domenica d'Albona, Istria.

„Zbirka ljudskih iger“.

Izdaja „Slov. kršč. zveza v Ljubljani“. — I. snopič obsega tri igre. — Cena 80 h, po pošti 90 h. 98 (2-2)

Dobiva se pri „Zvezi“ in v „Katoliški bukvarni“ v Ljubljani.

Tinktura zoper kurja očesa

— gotovo najboljšo sredstvo —
za hitro odpravo kurjih oces, trde kože itd.
Stekleničica z rabilnim navodom 26 kr.
Dobiva se v 60 (31)

deželni lekarni „pri Mariji Pomagaj“
M. Leustk-a v Ljubljani.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu in p. n. trgovcem vljudno naznanjam, da sem ustanovil in ostvoril čisto na novo veliko tvorniško podjetje pod firmo

I. slovenska mehanično-avtomatična tvornica tkanin in pletenin

— Dragotin Hribar —

Ljubljana Tržaška cesta št. 57 Ljubljana

Ta tvornica opremljena je z najnovejšimi stroji na roko in gonilno električno silo, tako, da mi je moč že letos izdelati najmanj 15.000 do 20.000 tucatov vsakojakih nogovic od priprostitih do najfinjših za gospe in gospode, otroke itd.

Izdelujem pa tudi vse druge izdelke iz volne in bombaževine in sicer: jopiče, obleke za otroke, rute za na glavo in za ogrinjati, rokavice, štučke, telovnike za gospode kakor tudi vse potrebščine za gospode bicikliste.

Tvornica postavljena je na stališče, da lahko konkurira z vsemi češkimi kakor tudi saksonskimi tvornicami bodi glede izdelka kakor tudi cene.

Priporočam se gospodom trgovcem za obila naročila in zagotavljam, da bodo postreženi v vsakem oziru najpoštenjeje.

3 (3-2)

Dragotin Hribar.

NB. Gospode trgovce prosim, da pri letošnjem naročevanju jemljejo ozir na gorenje obvestilo in ker potovalec z vzorci ne more biti hkrati povsod, počakajo, da jih obiše. Ako kedo želi kak poseben vzorec, prosí se, da ga vpošlje, napravi se takoj protivzorec s ceno; naročiti pa se mora najmanj 10 tucatov.

Zahvaljujem se prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojnikom najtopleje za doslej mi izkazano naklonjenost ter priporočam tudi še za nadalje svoje izdelke:

monštrance, kelihe, ciborije, svetilke, svečnike, kadilnice, lestence i. t. d.

Prizadeval se bom, da kar najvestneje in najtočneje izvršim vsa naročila.

Z odličnim spoštovanjem

Ivan Kregar,
pasar in srebrar.

4 (1)

Pravo

plzensko pivo

iz združne pivovarne

vedno popolnoma sveže
v sodih in steklenicah se
dobiva v zalogi

Ivana Gorjupa
v Ljubljani

Telefon: št. 20. 97 (10-8)

Največji izbor.

Skrbno izdelovanje

Preobleke Popravila

L. Mikusch,
tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

Najnižje cene.

Kathreiner

je samo pravi v znanih

Kathreinerjevich zavojih!

Zatoraj nikoli v odprtih ali v drugih za prevaranje računajočih ponarejenih zavojih.

Kathreiner Kneippova sladna kava
je najokusnejša, kakor tudi edino zdrava in zraven tega najcenejša primes k bobovi kavi.

Kathreiner Kneippova sladna kava
bode z veseljem in z vedno raztočem učinkom v stotisoč družinah použita.

Kathreiner Kneippova sladna kava
je tam, kjer se zavoljo zdravja bobova kava prepove, najboljši nadomestek.